

Zachęty do stosowania systemu EMAS

Numer: XVI

03.03.2010

Inicjowany przez Komisję Europejską instrument EMAS (Eco Management and Audit Scheme – System Ekozarządzania i Audytu), omawiany już w IV części Informatora to narzędzie, które ułatwia przedsiębiorstwom optymalizację ich procesów produkcyjnych, zmniejszając wpływ na środowisko i pozwalając na bardziej efektywne wykorzystywanie zasobów.

W dniu 22 grudnia 2009 r. opublikowano w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1221/2009 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), które uchyla dotychczas obowiązujące rozporządzenie (WE) nr 761/2001 [[załącznik 1 – EMAS_2009_pl](#) [1]]. Rozporządzenie weszło w życie 11 stycznia 2010 r.

Rozporządzenie ustala procedurę rejestracji organizacji w systemie EMAS, wynikające z tej rejestracji obowiązki, a także wymagania stawiane wobec osób i instytucji weryfikujących informacje o prowadzonych w zarejestrowanych podmiotach działaniach na rzecz środowiska.

W dniu 29 stycznia 2010 r. ukazało się Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące zachęt dla organizacji zarejestrowanych w EMAS w latach 2004 – 2006, w którym opisano rodzaje zachęt i wyniki doświadczeń państw członkowskich w zakresie działań promocyjnych dotyczących EMAS.

Zgodnie z Art. 11 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 761/2001 EMAS zobowiązał Komisję Europejską do przekazania Parlamentowi Europejskiemu i Radzie otrzymanych od państw członkowskich informacji o działaniach promocyjnych w tym zakresie, a niniejsze sprawozdanie służy wypełnieniu tego zobowiązania.

Charakter zachęt stosowanych przez władze krajowe różni się i zależy od przyjętych celów. W sprawozdaniu zidentyfikowano dwie główne grupy zachęt:

- 1) Elastyczność uregulowań prawnych
- 2) Zachęty promocyjne poprzez: zamówienia publiczne, wsparcie finansowe, techniczne i informacyjne.

1. Elastyczność uregulowań prawnych obejmuje:

- ulgi regulacyjne,
- liberalizację, która obejmuje zmiany w samych przepisach.

Elastyczność uregulowań prawnych ma na celu:

- uproszczenie i zredukowanie ilości przepisów, tam gdzie jest ich nadmiar,
- usunięcie przeszkód proceduralnych,
- ograniczenie potrzeby przedkładania organom regulacyjnym zbędnych i powtarzalnych dokumentów,
- zachęcanie do odpowiedzialnego postępowania podmiotów gospodarczych.

W zakresie **elastyczności uregulowań prawnych** odnotowano niewielką poprawę sytuacji przede wszystkim w takich państwach jak Niemcy, Słowacja, Hiszpania i Wielka Brytania, przy jednoczesnym braku stosowania zachęt w postaci wsparcia informacyjnego w kilkunastu państwach członkowskich.

Największą listę dokumentów legislacyjnych w dziedzinie ochrony środowiska opracowały przede wszystkim Niemcy oraz Austria, Belgia, Dania, Włochy, Portugalia, Holandia, Słowacja, Słowenia, Hiszpania i Wielka Brytania. Natomiast państwa takie jak Cypr, Czechy, Francja i Litwa rozpoczęły prace zmierzające do zapewnienia za pomocą uregulowań prawnych określonych korzyści organizacjom zarejestrowanym w EMAS. W większości przypadków ograniczono obowiązek sprawozdawczy lub udostępniono uproszczone procedury składania wniosków o pozwolenie w dziedzinie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (IPPC), gospodarowania odpadami, zezwoleń na składowanie odpadów, gospodarki wodnej i emisji. Zachęty związane z IPPC przeważają na Cyprze, Litwie, Słowacji, Hiszpanii i w Wielkiej Brytanii.

2. Zachęty promocyjne

Z zachęt promocyjnych korzystać można w następujących głównych obszarach:

- wsparcie informacyjne,
- wsparcie finansowe,
- wsparcie techniczne,
- zamówienia publiczne.

Główne rodzaje udzielanego w państwach członkowskich **wsparcia informacyjnego** to:

- programy informacyjne przygotowane specjalnie dla podmiotów gospodarczych, małych przedsiębiorstw produkcyjnych i zakładów rzemieślniczych, związków zawodowych, władz publicznych oraz społeczeństwa,
- kampanie informacyjne adresowane do określonych grup interesu i opinii publicznej, wspomagane przez kampanie telewizyjne, artykuły i publikacje w prasie specjalistycznej oraz gazetach lokalnych, kampanie promocyjne upowszechniające wiedzę na temat EMAS,
- konferencje oraz warsztaty mające na celu zachęcanie do aktywnego udziału oraz wymiana doświadczeń i najlepszych praktyk związanych z EMAS.

Można zaobserwować tendencję wzrostową w zakresie **wsparcia informacyjnego** w latach 2004 – 2006. Wszystkie państwa członkowskie posiadają przynajmniej jedną stronę internetową informującą o EMAS. W państwach takich jak Czechy, Estonia czy Holandia EMAS traktowano jako część szerszego zagadnienia np. zrównoważonego rozwoju lub innych systemów zarządzania środowiskiem. Natomiast w Grecji, we Włoszech, na Łotwie, w Portugalii, na Słowacji, w Słowenii i Hiszpanii organizowano konferencje lub zapewniono materiały informacyjne nt. systemu i koniecznych kroków do zarejestrowania organizacji w EMAS.

W Austrii, na Cyprze, w Finlandii, Niemczech, Rumunii, Hiszpanii, Holandii i Wielkiej Brytanii organizowano regularnie (w większości przypadków – coroczne) spotkania dotyczące powyższych zagadnień. Mniej powszechnym rodzajem stosowanego wsparcia były organizowanie krajowych

Zachęty do stosowania systemu EMAS

Opublikowane na Zrównoważone Budownictwo (<http://www.zb.itb.pl>)

konkursów o tematyce EMAS, tworzenie telewizyjnych krótkometrażowych filmów promocyjnych (Polska i Portugalia) oraz produkcja „gadżetów” związanych z EMAS (Polska).

Mimo, że zachęty w zakresie wsparcia informacyjnego są dostępne dla wszystkich organizacji, niektóre państwa członkowskie takie jak Cypr, Litwa, Słowacja czy Hiszpania tworzą zachęty przeznaczone szczególnie dla MŚP.

Jeśli chodzi o budżet przeznaczony na zapewnienie EMAS wsparcia informacyjnego, w kilku państwach członkowskich (Niemcy, Grecja, Polska, Hiszpania, Estonia, Francja, Łotwa i Rumunia) widoczna jest tendencja wzrostowa w tym zakresie.

Wsparcie finansowe obejmuje przede wszystkim:

- subsydia dla nowych rejestracji w EMAS w formie ryczałtów lub procentowego zwrotu łącznie poniesionych kosztów,
- ulgi podatkowe na zakupy mające na celu poprawę efektów działalności środowiskowej, które stanowią pośredni sposób finansowania,
- specjalne fundusze na pomoc techniczną, szkolenia personelu i doradztwo zewnętrzne,
- obniżone opłaty rejestracyjne,
- preferencyjne warunki dla zarejestrowanych w EMAS firm, wynegocjowane z bankami i ubezpieczycielami.

Budżet przeznaczony na EMAS zwiększono o blisko 400%, przy czym najwięcej przeznaczono na ten cel w Hiszpanii. Wsparcie to wykorzystywano głównie na potrzeby konferencji, seminariów a także opracowanie publikacji, podręczników i broszur itp.

Wsparcie finansowe dla nowych rejestracji w EMAS w niewielkim stopniu było udzielane głównie w Niemczech, Grecji, na Słowacji, w Hiszpanii, Wielkiej Brytanii i Portugalii. Podobnie przedstawia się sytuacja dla organizacji zarejestrowanych już w EMAS – wsparcia udziela Słowacja, Hiszpania, Francja i Wielka Brytania.

Ponadto zwiększyło się specjalne wsparcie finansowe na projekty pilotażowe, programy promocyjne, porozumienia w dziedzinie środowiska naturalnego itp., mimo, iż udzielają go jedynie nieliczne państwa takie jak Finlandia, Hiszpania, Austria, Czechy, Irlandia, Łotwa i Portugalia.

Zwiększono zachęty finansowe na rejestrację w EMAS w formie obniżonych opłat rejestracyjnych m.in. w Danii, Finlandii, Niemczech, na Litwie, w Rumunii, we Włoszech i w Wielkiej Brytanii, a całkowite ich zniesienie obowiązuje w Belgii, na Cyprze, w Estonii, we Francji, w Grecji, na Węgrzech, Łotwie, w Holandii, we Włoszech (w przypadku władz publicznych) i w Hiszpanii.

Na szczególną uwagę zasługują działania banków i zakładów ubezpieczeń we Włoszech, gdzie organizacjom zarejestrowanym w EMAS oferuje się określone korzyści (np. tanie kredyty na wdrożenie EMAS czy korzyści ubezpieczeniowe wynikające z rejestracji w EMAS). Podobnie sytuacja przedstawia się na Słowacji (wsparcie jednego banku z tego tytułu).

Jeśli chodzi o wsparcie dla MŚP, brak opłat jest niewątpliwie dobrą zachętą, przynoszącą korzyści MŚP oraz innym organizacjom. Tak jest w przypadku Finlandii, Rumunii czy Wielkiej Brytanii, gdzie brany jest pod uwagę rozmiar organizacji a zasięg obniżki w opłatach ogranicza się jedynie do MŚP. Poza obniżonymi opłatami wsparcie finansowe adresowane specjalnie do MŚP jest dostępne w Czechach, Grecji, we Włoszech, w Portugalii, na Słowacji, w Hiszpanii i w Wielkiej Brytanii.

Wsparcie techniczne w państwach członkowskich koncentruje się głównie na:

- programach edukacyjnych we współpracy z odpowiednimi stowarzyszeniami, np. izbami przemysłu i handlu, lub też pod nadzorem krajowego organu ds. EMAS,
- programach wdrożeniowych - wprowadzanych etapami i przeznaczonych specjalnie dla MŚP,
- ułatwianiu współpracy obejmującej wszystkich uczestniczących w systemach zarządzania

środowiskowego za pośrednictwem np. grup roboczych, partnerstwa, wzajemnych kontroli i szkoleń dostosowanych do indywidualnych potrzeb.

W odniesieniu do **wsparcia technicznego** w większości państw członkowskich (Austria, Belgia, Czechy, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Niemcy, Węgry, Włochy, Litwa, Norwegia, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Hiszpania i Holandia) opracowano dokumenty dotyczące pomocy technicznej np. podręczniki, wytyczne, informatory itd., z podziałem na określone sektory, np. dla szpitali, obiektów sportowych (Grecja); usług publicznych (Belgia); dla sektora chemicznego, spożywczego, farmaceutycznego, elektrycznego/elektronicznego (Hiszpania); dla sektora żywności i napojów oraz mebli (Wielka Brytania). Szczegółowe wytyczne dla władz lokalnych opracowano w Estonii, Grecji, na Węgrzech, Łotwie, w Polsce, Słowenii, Hiszpanii i Wielkiej Brytanii.

Jednocześnie zostały opracowane dokumenty i programy w celu ułatwienia wdrażania EMAS w MŚP w Czechach, Danii, Francji, Niemczech, Irlandii, Polsce, Portugalii, Słowacji i Wielkiej Brytanii i ich liczba znacznie wzrosła.

Programy edukacyjne obejmujące warsztaty z wdrażania EMAS w ramach grup roboczych oraz szkolenia weryfikatorów środowiskowych, audytorów i władz lokalnych opracowano w większości państw członkowskich (Belgia, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Niemcy, Grecja, Węgry, Włochy, Irlandia, Łotwa, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Hiszpania, Holandia i Wielka Brytania).

Kolejnym obszarem zachęt promocyjnych na rzecz EMAS prowadzonych przez państwa członkowskie są **zamówienia publiczne**, na które wydaje się około 1 mld EUR, czyli około 16% PKB UE. Podmioty składające zamówienia publiczne oraz inne podmioty objęte dyrektywami w sprawie zamówień publicznych stanowią ważną grupę konsumentów. Nowe regulacje dotyczące zamówień publicznych opracowano w Austrii, na Cyprze, w Czechach, Grecji, na Węgrzech, Łotwie, w Portugalii, Rumunii, Słowacji, Hiszpanii i Wielkiej Brytanii), a pakiet wytycznych i dokumentów przyjęto w Czechach, Finlandii, Grecji, we Włoszech, na Łotwie, Litwie, w Norwegii, Polsce i Holandii.

Dokumenty państw członkowskich odnoszą się do „zazielenienia” zamówień publicznych, jednak nie we wszystkich przypadkach stanowią bezpośrednią lub wyraźną korzyść dla organizacji zarejestrowanych w EMAS. Konkretnie odesłania do EMAS oraz sposobu stosowania uwzględnienia tego systemu w zamówieniach publicznych zawierają jedynie dokumenty zgłoszone przez Czechy, Grecję, Litwę, Rumunię, Słowację, Hiszpanię, Holandię i Wielką Brytanię.

Chociaż państwa członkowskie stosują środki oferujące zachęty dla organizacji prywatnych jak i publicznych zarejestrowanych w EMAS, środowisko przedsiębiorców nadal odczuwa niedobór konkretnych działań pomocowych, co wskazuje na potrzebę poprawy w tym zakresie.

Zachęty, które proponują organy krajowe, szczególnie jeżeli są oparte na konkretnie ukierunkowanych działaniach politycznych i programach, mogą mieć pozytywny wpływ na zapotrzebowanie na EMAS.

Ze strony Komisji Europejskiej oczekuje się z kolei pomocy technicznej oraz wsparcia informacyjnego niezbędnego do wdrażania EMAS w organizacjach prywatnych i publicznych.

Wdrożenie Systemu Ekozarządzania i Audytu we Wspólnocie (EMAS) stanowi istotny element wskazujący na zaangażowanie przedsiębiorcy w działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Omawiane zachęty stosowane w państwach członkowskich UE sprawiają, że rejestracja w EMAS wiąże się nie tylko z poprawą wizerunku danej organizacji, ale jest także sposobem osiągnięcia przez innowacyjne przedsiębiorstwo istotnej przewagi konkurencyjnej na rynku.

Zachęty do stosowania systemu EMAS

Opublikowane na Zrównoważone Budownictwo (<http://www.zb.itb.pl>)

Adres URL źródła: <http://www.zb.itb.pl/informator/zachety-do-stosowania-systemu-emas>

Odnosiniki:

[1] http://www.zb.itb.pl/files/zb/zal._1_-EMAS_2009_pl.pdf